

Yayın Geliş Tarihi: 2021-05-18

Yayın Onay Tarihi: 2021-12-04

DOI No: 10.35343/kosbed.939111

Ümran GÜMÜŞ •

Mehmet Emin YARDIMCI ••

Şevket Alper KOÇ •••

Bir Oyun Teorisi Analizi: Yeniçeriler ve Tağşiş Uygulaması

A Game Theory Analysis: Janissary and Implementation of Debasement

Özet

Altı asırdan daha uzun bir süre varlığını devam ettiren Osmanlı İmparatorluğu, yönetim sisteminden askeri sisteme; hukuk sisteminden eğitim sistemine ve esnaf sisteminden sağlık sistemine kadar geniş bir alandaki muazzam bir medeniyete sahipti. Bu medeniyetin temel taşlarının analiz edilmesi, sosyal, ekonomik, siyasal, hukuki, askeri ve daha birçok alanda gelişmenin sağlanması açısından çok büyük bir önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın temelindeki oyun teorik model, özellikle de Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleriyle ilgili bir değerlendirmeye odaklanmaktadır. Tağşiş uygulamasının azaltılmasıyla isyanların bastırılmasında ne kadarlık bir sürdürülebilir bir faydanın sağlanacağı araştırılmaktadır. Sonuçlar, böyle bir faydanın sürdürülemez bir niteliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Medeniyeti, Tağşiş, Yeniçeri, Ekonomi, Matematik

Jel Kodları: C7, N0

Abstract

The Ottoman Empire, which existed for more than six centuries, ranged from the administrative system to the military system; It had a tremendous civilization in a wide range, from the legal system to the education system and from the trades system to the health system. Analyzing the cornerstones of this civilization is of great importance in terms of ensuring development in social, economic, political, legal, military and many other fields. Based on this point, the theoretical model underlying this study focuses on an evaluation especially about the last periods of the Ottoman Empire. It is explored how much sustainable benefit will be achieved in the suppression of the rebellions by reducing the application of adulteration. The results show that such a benefit is unsustainable.

Keywords: Ottoman Civilization, Devalue, Janissary, History, Economy, Mathematics

Jel Codes: C7, N0

• Araştırmacı, mail: umrangumus47300@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7538-6970

•• Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü, mail: emin.yardimci@kocaeli.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2896-8342

••• Prof. Dr, Kocaeli Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü, mail: alperkoc@kocaeli.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0824-7054

Giriş

Altı asırdan uzun bir süre varlığını devam ettiren Osmanlı İmparatorluğu muhteşem bir medeniyete sahipti. Bu nedenle Osmanlı Medeniyetinin incelenmesi büyük önem taşıyan hassas bir konudur. Bu çalışmanın temelindeki oyun teorik model, özellikle de Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleriyle ilgili bir değerlendirmeye odaklanmaktadır. Tağşiş uygulamasının azaltılmasıyla isyanların (özellikle de yeniçeri isyanlarının) bastırılmasında ne kadarlık bir sürdürülebilir bir faydanın sağlanacağı araştırılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle teorik bir çerçevede Osmanlı Tağşiş uygulamaları ve yeniçeriler hakkında genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Bundan sonraki kısımda da oyun teorik model sunulmaktadır.

1. Genel Hatlarıyla Yeniçeri Ordusu

Osmanlı ordusunda devlet hazinesinden maaş alan kapıkulu askerlerinin en önemli grubu yeniçerilerdir. Yeniçeriler savaş esnasında padişahın emrinde ve idaresinde görev alırlardı. Yeniçeri Ocağı'nda Hristiyan çocukların devşirilerek askeri zümre içine dâhil edilmeleri ilk defa Osmanlı döneminde gerçekleştirilmiştir. Çandarlı Halil tarafından kurulan yaya ve müsellemler teşkilatı Osmanlı ordusunda yeniçeri ocağından önce faaliyete başladı. Yaya ve müsellemler, Türk reyanın çocuklarından teşekkül edildi Yeniçeri Ocağı'nın kurulmasında Anadolu Selçuklu Devletinin ordu teşkilatı örnek alınmıştır. Selçuklu ordusunda piyade teşkilatında Türkler, İranlılar ve Araplardan oluşan gruplardan farklı olarak Rum, Ermeni sair Hristiyanlarda mevcut idi. Yabancı askerler, askerlik çağındaki savaş esirlerinden oluşmaktaydı (İlgürel, 1986:385).

II.Mehmed döneminde yeniçeri ordusu yaklaşık 10.000 kişiydi. Kanuni Sultan Süleyman devrinde ise 12-13.000 kişilik asker sayısına ulaşıldı. III. Murad'ın padişahlığından sonra 1595 yılında yeniçeri ordusu 25.000'e yükseldi. Bu durum maaş ödemelerinde mali sistemde yaşanan darlıklar nedeniyle sorunlara yol açtı. 17. yüzyıldan sonra Yeniçeri Ocağında bozulma ve düzensizlikler başladı. Yeniçeriler esnafılık ve ticaret gibi görevleri dışındaki mesleklerle iştiğal etmeye başladılar. Devşirmelerin dışında Türk ve yabancıların ocağa girmesi, disiplinsizlik ve emre uymama gibi olumsuzluklara neden oldu. Tımar sisteminin önemini yitirmesi nedeni ile oluşan otorite eksikliğini giderilmesi için kapıkullarının kullanılması sonucunda devşirme sistemi yetersiz kalmıştır. Yozlaşmanın diğer nedeni ise yeniçerilerin esnaflığa başlamasıdır (Beydilli, 2013:454).

Yeniçeriler II. Mehmed'in ilk padişahlık döneminde Şahabettin Paşa'nın Macaristan muhasarasındaki hatalı tutumu yüzünden arkadaşlarının kırımına uğradığını öne sürerek isyan ettiler. Bu isyanın diğer bir nedeni ise paranın değerinin düşürülmesidir. 1446'da Buçuk Tepe isyanı olarak adlandırılan bu hadise daha sonraki dönemlerde, Osmanlı'nın mali ve ekonomik yapısında meydana gelen olumsuz durumlarda sık sık tekrarlandı (Afyoncu vd, 2010:20).

Kurulduğu dönemde sadece merkezde görev alan yeniçeriler Kanuni döneminden sonra taşrada yaygın olarak görev aldılar. Asayişin temini ve sipahilere karşı yeni bir güç oluşturulması amacı ile taşrada faaliyet alanları genişletildi. Yerel yöneticilerle

koordinasyon içerisinde kolluk görevlerine taşrada da devam ettiler. Celali isyanlarının bastırılması, taşrada görevli yeniçerilerin önemli önceliği arasında idi (Çiftçi, 2011:36).

2. Osmanlı'da Tağış Uygulamalarına Genel Bir Bakış

Tağış madeni paranın muhteviyatındaki altın ve gümüş miktarının azaltılmasıdır. Osmanlı'da mali darlıklar döneminde bu yöntemin sıklıkla uygulandığı görülmektedir. 1584 yılında 100 dirhemden 450 akçe kesilmektedir. 1586'da tağış yapılarak 100 dirhemden 800 akçe kesilmiştir. Akçenin ağırlığı 0,68 gramdan 0,38 grama indirilmiştir. 1669 yılında akçe ağırlığı 0,23 gramdır. Akçenin gümüş içeriğindeki azalma sonucunda fiyatlar önemli ölçüde yükselmiştir. Bu dönemde tağışların nedenleri arasında: Celali isyanları, ateşli silahların kullanımına geçiş, İran tağışı, vergi gelirlerinin azalması, gümüş madenlerinin kapatılması gibi olaylar sayılabilir (Erdem, 2016:15).

1559 yılından sonra Anadolu'nun asayişini sağlayan yeniçeriler, toprak ağalarının gelirlerini ele geçirmişti. 1595'te başlayan Celali İsyanlarında kendilerinden beklenen yararlılıkları gösteremediler. Bu döneme kadar Anadolu'daki isyanlarda oldukça etkin olan Altı bölük sipahileri 20 ve 30 kişilik gruplara bölünerek birçok mevkiye baskınlar düzenledi. Tımar sisteminin bozulması sonucunda artan tehditleri ortadan kaldırmak için devlet kapıkulu askerlerinin sayısını arttırmıştır. Askerlere bağlanan maaşlar artan pahalılık ve tağışlar karşısında yükseltilemedi. Geçimini sağlayamayan kapıkulu zümresi askerlik vasfını yitirerek ek iş bulma zorunluluğuna yöneldiler (Akdağ, 1947:301).

Celali isyanları döneminde İran ve Avusturya savaşlarının uzun sürmesi ve yeniçerilerin bu savaşlara katılmaları neticesinde Anadolu'da kontroller giderek azalmıştır. 1602 yılında sipahilerin İstanbul isyanında başarısız olmalarından sonra Anadolu'da; Ankara, Konya, Bursa, Balıkesir, Aydın, Kütahya bölgelerinde "Büyük Kaçgun" olarak adlandırılan hadiselerle yol açtılar (Akdağ, 1958:69).

1558 yılında Yeniçeriler enflasyon ve tağış etkisi ile azalan maaşlarının sorumlusu olarak gördükleri Rumeli Beylerbeyi ve Baş defterdarın kellesini istediler. 1593, 1595, 1600, 1601 ve 1603 yıllarında beş defa tekrarlanan yeniçeri hareketlerinin en önemli nedeni tağış sonucunda ortaya çıkan enflasyon buna bağlı olarak maaşlardaki reel kayıplardır (Onaran, 2018:31). Yeniçerileri beklentisi satın alma gücünün azalmasını sağlayan tağış uygulamasının geri alınması veya tağış oranı ölçüsünde maaşlarında artış yapılmasıdır (Pamuk,2003:115).

Paranın değerini yitirmesi, Lonca mensupları, tüccar, zanaatkar gibi kesimlerin aleyhine bir durum oluşturmakta idi. Maaşların değeri düşürülmüş akçe olarak verilmesi yeniçerilerin başkaldırışı ile sonuçlanmıştır. Devlet bu tutuma karşı paranın ayarını korumak amacındadır. Avrupa sikkelerinin dolaşıma girmesi ile para ikamesi sorunu ortaya çıkmıştır (Özcan,2005:260).

17.yüzyılın sonlarında teknik gelişmelerin etkisi ile yeni bir reform uygulanmıştır. Avrupa gümüş sikkeleri esas alınarak yeni kuruşlar darp edildi. Kuruşların kullanımı piyasada olumlu karşılandı. Mali sistemin düzelmesi ile bu dönemde tağış yöntemi uygulanmadı. Taşrada yeni darphaneler açıldı (Bölükbaşı,2014:407).

18. yüzyılın ilk 60 yıllık döneminde yaşanan istikrar, 1768-1774 Rus savaşında yaşanan başarısızlık sonucunda ortadan kalktı. Dış borçlanma olanağının olmaması ve iç borçlanmanın yeterli seviyede sağlanamamasından dolayı tağşişler yeniden gündeme geldi. 18. yüzyılda kuruşun gümüş miktarı 15,874 gram iken 1785'te 14,431 gramdır. İstikrar döneminde gümüş ağırlığı %10 oranında gerilemiştir. Bu oran kabul edilebilir niteliktedir. Rus savaşı döneminde 1789 yılında kuruşun gümüş içeriği 6,542 grama düşürüldü. Bu durumda %60'lık değer kaybı meydana geldi. III. Selim döneminde yeni bir ayar değişimi yaşanmadı. II. Mahmud döneminde 1844 yılına kadar gümüş içeriği 0,95 grama kadar düşürüldü. Değer kaybı bununla kadar %95'e ulaştı (Bölükbaşı,2016:96).

II. Mahmud döneminde yapılan tağşişler, 3 ayda bir maaş alan yeniçerilere ayarı düşürülmüş sikke ile ödeme yapılmasına neden oldu. Balkanlarda milliyetçi hareketleri başlamıştı. Sırp isyanı (1804) ve Mora isyanları (1815) esnasında yeniçerilerin bu bölgede son derece pasif ve dağınık bulunmaları neticesinde isyanları bastırmakta başarısız oldukları görülmüştür. Yeniçerilerin yetersizliği düzenli bir ordu sistemine geçilmesi sürecini hızlandırdı. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı kaldırıldı. Eşkinci Ocağı adı verilen düzenli ordu sistemine geçildi (Karal, 1970:146).

Yeniçeriliğin lağvedilmesi sonucunda toplumsal muhalefet azalmıştır. Osmanlı devletinin en büyük tağşişleri ocağın kapatılmasından sonra gerçekleştirilmiştir. Tağşişlere en çok karşı çıkan grup yok edilmiştir. Ocağın kapatılmasının ilk etkisi talep daralmasına bağlı ekonomik durgunluk olarak baş gösterdi (Onhan ve Güney, 2018:50).

1844 yılından sonra tağşişlerin yarattığı olumsuz durum, kalpazanlığın yaygınlaşması, halkın paraya olan güveninin yitirmesi gibi nedenlerle yeni bir para sistemi oluşturulması zorunlu bir hal almıştır. Para sisteminde; 1 altın lira=100 gümüş kuruş karşılığı esas alınmıştır (Erdem, 2016:19).

3. Model

Devlet, isyanların ve siyasi istikrarsızlığın azaltılması amacıyla tağşiş düzeyinin $\mathfrak{R}$ düzeyinde azaltılmasına yönelik teklifte bulunmaktadır. Yeniçeri, devletin teklifinin kabul edilmesi halinde f düzeyinde fayda sağlayacaktır. Lâkin teklifin reddedilmesi halinde yeniçeri, dıştaki zaman olanağından ötürü ψ düzeyinde fayda sağlayacaktır.

Devletin teklifinin kabul edilmesi durumunda yeniçeri, devleti ikna etmek amacıyla c kadar maliyete katlanarak isyanları azaltmaya çalışacaktır veya hiçbir maliyete katlanmadan isyanlara müdahale etmeyecektir. Ancak yeniçerinin hangisini tercih edeceğini devlet gözlemleyememektedir. Yeniçerinin gözlemleyebildiği unsur, oluşan isyan düzeyidir. İsyân düzeyi ya düşük düzeyde olacaktır ya da yüksek düzeyde gerçekleşecektir. İsyân düzeyinin düşük düzeyde gerçekleşmesi durumunda devlet, yeniçeriye güvenecektir. Ancak isyan düzeyinin yüksek düzeyde gerçekleşmesi durumunda devlet, q olasılıkla yeniçeriye güvenecektir; $1 - q$ olasılıkla da yeniçeriye güvenmeyecektir

Devlet, yeniçerinin söylediklerine ikna olması durumunda (μ) düzeyinde fayda sağladığı inancındadır. Bu durumda devlet, (μ) fayda seviyesi ile azalan tağşiş seviyesi

arasındaki fark kadar kazanç sağlamaktadır $\mu - \mathfrak{R}$. Şayet teklif kabul edilirse yeniçeri, azalan tağış düzeyi ile isyanların azaltılması amacıyla katlandığı maliyet düzeyi arasındaki fark kadar kazanç sağlayacaktır: $\mathfrak{R} - c$ veya $\mathfrak{R} - 0$.

Yeniçerinin dıştaki imkanlardan elde edebileceği fayda seviyesi, yeniçerinin isyanların bastırılmasında destek sağladığına devletin ikna olması halinde devletin elde edeceği fayda seviyesi ile yeniçerinin isyanları bastırmak için elden çıkardığı maliyet seviyesi arasındaki farktan daha düşüktür: $\mu - c > \psi$

Yeniçerinin isyanların bastırılmasında destek sağladığına devletin ikna olması halinde devletin elde edeceğini düşüneceği fayda seviyesi, azalan tağış düzeyinin maliyetinden daha yüksektir: $\mu - f > 0$

Yeniçeriye dıştaki olanaklardan daha yüksek seviyede kazanç sağlanması (dolayısıyla da devletin yeterli seviyede tağış düzeyini azaltması) ile yeniçerinin isyanların azaltılması hususunda devlete destek sağlaması ve bunun için de belli bir düzeyde maliyete katlanması rasyoneldir. Aksi takdirde yeniçerinin isyanlara müdahale etmemesi ve devletin de tağış düzeyini azaltmaması rasyoneldir.

Devletin yeniçerinin dıştaki olanaklardan daha fazla fayda sağlaması için ($f = f^*$) yeterli seviyede fayda sağlayacak şekilde teklif ettiği varsayılın: $f^* > 0$. Fakat devlet, (yalnızca bir defa bile olsa) yeniçerinin isyanların azaltılmasında destek sağladığına ikna olmazsa destek sağlamayacaktır. Yeniçeri, dıştaki imkânlardan daha yüksek seviyede fayda sağladığı sürece devletin teklifini kabul edecektir. Aksi durumda yeniçeri dıştaki imkânlara yönelecektir.

Oyuncular (devlet ve yeniçeri), kısasa kısas olan yavuz stratejilere sahiptirler. Bu, oyuncuların hiçbir şekilde affetme lükslerinin olmadığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bir sefer bile öteki oyuncunun stratejisini değiştirdiğini gözlemleyen oyuncu, sonraki tüm süreçte stratejisini değiştirecektir. Ya hep birlikte kazanacaklardır ya da hep birlikte kaybedeceklerdir.

Oyuncular mükemmel tam bilgiye sahiptirler ve ardısal bir şekilde hareket etmektedirler. Oyunun mükemmel Nash dengesi, geriye doğru çıkarsama tekniğiyle bulunmaktadır. Oyunun ikinci periyodunda yeniçeri hareket etmektedir.

$f_T = f^*$ ve $f_T \geq f$ yeniçeri teklifi kabul edecektir fakat hiçbir maliyete katlanmadan isyanlara müdahale etmeyecektir. Devletin f_T^* teklifinde bulunduğu varsayımı altında yeniçerinin devleti ikna etmek amacıyla maliyete katlanarak isyanları azaltmaya çalışmasının oyun sürecinin bütününde optimal olmasının koşulu altında yeniçerinin kazancı şu şekilde dengededir:

$$M_T = \frac{f_T^* - c}{1 - \delta} \quad (1)$$

Zaman maliyetini gösteren iskonto oranı (δ), yalnızca $0 \leq \delta \leq 1$ aralığında değer alabilmektedir.

Devletin q ihtimalle ikna edilmesi halinde sonraki tüm periyotlarda da aynı şartlarla süreç ilerleyecektir. Ancak $1 - q$ ihtimalle devlet ikna olmazsa sonraki tüm süreçte devlet $f = 0$ teklifini sunacaktır. Bundan dolayı sonraki tüm süreçte yeniçeri, dıştaki imkanları kullanacaktır. Yeniçeri açısından maliyete katlanma pahasına olsa da isyanları azaltmaya çalışmasının optimal olması durumunda elde edeceği getirinin beklenen değerine ilişkin fonksiyon şu şekildedir:

$$f_T^* + \delta[pf_T^* + (1-p)\psi] + \delta^2[pf_T^* + (1-p)\psi] + \dots \quad (2)$$

$$f_T^* + \delta[pf_T^* + (1-p)\psi] [1 + \delta + \delta^2 + \dots] \quad (3)$$

$$f_T^* + \frac{\delta[pf_T^* + (1-p)\psi]}{1 - \delta} \quad (4)$$

Şayet şu eşitlik sağlanabiliyorsa yeniçeri açısından devleti ikna etmek amacıyla maliyete katlanarak isyanları azaltmaya çalışmasının optimal duruma gelecektir:

$$\frac{f_T^* - c}{1 - \delta} > u_T^* + \frac{\delta[pf_T^* + (1-p)\psi]}{1 - \delta} \quad (5)$$

$$\frac{f_T^* - c}{1 - \delta} > \frac{f_T^*(1 - \delta) + \delta[pf_T^* + (1-p)\psi]}{1 - \delta} \quad (6)$$

$$f_T^* - c > f_T^*(1 - \delta) + \delta[pf_T^* + (1-p)\psi] \quad (7)$$

$$f_T^* - c > f_T^* - \delta f_T^* + \delta pf_T^* + \delta(1-p)\psi \quad (8)$$

$$-c > -\delta f_T^* + \delta pf_T^* + \delta(1-p)\psi \quad (9)$$

$$(1-p)\delta f_T^* > \delta(1-p)\psi + c \quad (10)$$

$$f_T^* > \frac{\delta(1-p)\psi + c}{(1-p)\delta} \quad (11)$$

Devlet iki farklı durum arasında seçim yapmak durumundadır:

1. Yeniçerinin isyanları azaltmaya destek sağladığına ikna olduğu sürece $f = f_T^*$ şeklinde teklif sunmak ve yalnızca bir kez bile ikna olmaması halinde de taşış düzeyini azaltmamaktır. Böylece devlet, her periyotta $\mathcal{G} - f_T^*$ kadar fayda elde edecektir.

2. $f = 0$ teklifini sunmaktır. Bu halde yeniçeri dıştaki imkânlarını kullanacaktır. Lâkin bu hâlde devletin bütün periyotlarda elde edeceği fayda seviyesi sıfır (0) düzeyindedir. Devletin yeniçeriye sunacağı optimal tepki fonksiyonu şu şekildedir:

$$\mu - f_T^* > 0 \quad (12)$$

$$\mu \geq f_T^* \quad (13)$$

$$\mu \geq f_T^* > \frac{\delta(1-p)\psi + c}{(1-p)\delta} \quad (14)$$

Sonuç

Osmanlı İmparatorluğu'nda asayişin ve düzenin bozulmasına neden olan isyanların bastırılmasında paranın tağış oranının düşürülmesi kalıcı bir çözüm olarak gözükebilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı da bunu değerlendirebilmektir. Ancak sonuçlar olumlu değildir. Nitekim, oyuncuların optimizasyon işlemlerinden çıkan sonuca göre, devlet isyanları bastırmak amacıyla sürekli bir şekilde paranın tağış oranını azaltması gerekmektedir. Bu yöntem enflasyon oranında artış ve alım gücünde düşüş yaratır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Kırım savaşına kadar tağış haricinde kaynak yaratma imkânı sınırlıdır. Zira dış borçlanma olanağı yoktur ve iç borçlanma imkânları yetersizdir. Celali İsyancı ve Balkan isyanları esnasında sıklıkla tekrarlanan tağış uygulamaları sunucunda yeniçerilere maaşlar düşük ayarlı sikke ile ödenmiştir. Yeniçeriler bu isyanların bastırılmasında isteksiz ve başarısız olmuşlardır. Yeniçeriler tağış sistemine karşı olan toplumsal muhalefetin ana unsurudur. Yeniçeri Ocağı kapatıldıktan sonra en büyük tağışlar hayata geçirilmiştir.

Kaynakça

- Afyoncu, Erhan, Uğur Demir ve Ahmet Önel. (2010), *Osmanlı İmparatorluğu'nda Askeri Darbeler ve İsyancılar*, İstanbul, Yeditepe Yayınevi.
- Akdağ, M., (1947), "Yeniçeri Ocak Nizamının Bozulması", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 16(3), 291-309.
- Akdağ, Mustafa. (1958), "Celâli Fetretî" *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 16, (1/2), 53-107.

Beydilli, Kemal. (2013)“Yeniçeri”,TDV. İA, İstanbul, 43, 450-462.

Bölükbaşı, Ömerül Faruk. (2014), “İstanbul da Köklü Bir Osmanlı Kurumu Darbhâne-i Amire 1750-1800, Osmanlı İstanbul’u”, II. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu, İstanbul, 2, 405-415.

Bölükbaşı, Ömerül Faruk. (2016), “1788-1825 Hicrî 1203-1240 Dönemine Ait Bir İcmâl Defterine Göre Darphanenin Maden Temin ve Sikke Darp Faaliyeti”, Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, 1,92-119.

Çiftçi, Cafer. (2011) “Osmanlı Taşrasında Yeniçerilerin Varlığı ve Askerlik Dışı Faaliyetleri”, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM), 27, 27-58.

Erdem, Ekrem. (2006), “Osmanlı Para Sistemi ve Tağşiş Politikası: Dönemsel Bir Analiz”, Bankacılar Dergisi, 50, 10-28.

İlgürel, Mehmet. (1986), “Yeniçeriler”, TDV.İA, İstanbul,13, 385-395.

Karal, Enver Ziya. (1970). Osmanlı Tarihi V., Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Onaran, Burak. (2018), Padişahu Devirmek, İstanbul, İletişim Yayınları.

Onhan, Muhammed Emirhan ve Taner Güney. (2018), “Yeniçeriliğin Kaldırılışı ve Sosyoekonomik Sonuçları”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 20 (34),41-52.

Özcan, Ruhi. (2005), “Osmanlı Devleti’nde XVII. Yüzyılda Yapılan Sikke Tashihleri”. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 17, 237-266

Pamuk, Şevket. (2003), Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi, İstanbul, İletişim Yayınları.